

Pædagogisk vejledning

*KIM FUPZ AAKESON
& RASMUS BREGNHØI*

**I LOVE YOU
DANMARK**

Udarbejdet af pædagogisk konsulent Hanne Schriver
VIA Center for Undervisningsmidler 2014

Indholdsfortegnelse

TIL LÆREREN	s. 3
Forord	s. 3
Om værket	s. 3
Parafrase	s. 3
Ikonoteksten	s. 4
Illustrationer	s. 4
Tæt på – analyse af udvalgte opslag	s. 4
Tekst og sprog	s. 4
Tværfaglighed	s. 4
Målgruppe	s. 5
Faglige Mål og it-kompetencer	s. 5
Organisering	s. 5
UNDERVISNINGSFORLØB	s. 6
1. Før <i>I love you DANMARK</i> udleveres. Før læsningen begynder	s. 6
• Læselog	s. 6
2. Læsning af <i>I love you DANMARK</i>	s. 6
3. Efter læsning	s. 6
• Parafrase	s. 6
• Den side, der gjorde størst indtryk	s. 6
• Tæt på – analyse af udvalgte opslag	s. 6
• Sproget	s. 7
• Illustrationer	s. 7
• Komposition	s. 7
• Jeg-fortæller	s. 7
• Til diskussion	s. 7
• Evalueringsopgaver	s. 7
• Klasseevalueringsopgave	s. 8
4. Perspektiverende tekster, romaner og andre udtryksformer	s. 9
5. Ordliste	s. 10
6. Litteraturliste	s. 11
7. Links	s. 11
8. Bilag	s. 12 - 18
Bilag 1 Omslagsbillede	
Bilag 2 Omslagets bagside	
Bilag 3 Ikonotekst - analyse af opslag	
Bilag 4 Kent Poulsen: <i>I love you DANMARK</i> . Børn & Bøger. December 2012	
Bilag 5 Helle Bitsch Pedersen: <i>I love you DANMARK</i> . DANSK 3. 2013	

TIL LÆREREN

Forord

I love you DANMARK er en udgivelse, som VIA CFU's materialeudvalg d. 28.2.2013 i første omgang valgte at indkøbe 180 ex af. Under drøftelsen af den var det fremherskende synspunkt, at vi anså den for at være en smal udgivelse (som vi også er forpligtede på indkøb af), så 180 ex er i CFU-sammenhæng ikke så stort et antal. Imidlertid viste det sig allerede i forbindelse med bookingerne til skoleåret 13/14, at efterspørgslen var så stor, så der hurtigt blev suppleret med 200 ex, så der d.d. i alt er 380 ex til udlån.

I Weekendavisens anmeldelse af *I love you DANMARK* står der bl.a.: *'Det er en mærkelig virkelighed, fordi man sjældent har set noget lignende, og den er vigtig, fordi den handler om en anden virkelighed end de flestes.'*

Mennesker på flugt er ulykkeligvis en aktuel virkelighed.

Tak til Gitte Frausing (redaktør på Børn & Bøger) for tilladelse til at indsætte tidsskriftets anmeldelse af *I love you DANMARK* som bilag.

Tak til Birgitte Therkildsen (danskfaglig konsulent ved Daneklærerforeningen) og Helle Bitsch Pedersen (cand. pæd. i didaktik (dansk)) for tilladelsen til at bruge artiklen *I love you DANMARK* som bilag.

Tak til Nina Christensen for accept af reference.

Lad mig slutte forordet med det Hiraku Murakami-citat, som bringes i Børn & Bøgers anmeldelse:

'... når der er noget der sparker i den yderste bevidsthed, må man undersøge det.'

Om værket

Man kan spørge om hvorfor bogen vækker interesse. Jeg vil her give nogle bud. Bogen var ganske ny, da børnebogs-kender og -ekspert Nina Christensen (lektor på Center for Børnelitteratur) fortalte mig, at hun havde svært ved at slippe den. Jeg har haft og har det på samme måde. Sempelthen fordi den med sin bevidste ubehjælpssomhed på både illustrations- og tekstsider viser os en ung dreng, der så meget ønsker at blive dansk og få adgang til 'det forjættede land'. Med al sin sproglige og kulturelle ubehjælpssomhed befinder drengen sig i et dansk asylcenter, og han har et behov for at udtrykke sig, om det, der sker, om det, der er sket, og det, der måske vil ske.

Billedsiden er tro mod den unge dreng som jeg-fortælleren. Der er tale om en både naivistisk og springende tegnestil, men også om et tegnetalent og en formåen, hvor en stor dreng producerer billeder, der er lavet med akuratesse og billedmæssig sans. Billedsiden har i den grad en associerende sammensætning

af meget varierede tegninger, som virker autentisk. Det stærke ønske om at blive dansk mærker vi som læsere, netop fordi synsvinklen ligger hos den asylsøgende. Det gælder både for tekst og illustrationer. Det bevidste valg fra forfatter og illustrator om at vælge dagbogsgenren bevirker, at magtesløsheden og viljen til at ville være dansk skinner så stærkt igennem. Den unge asylsøger prøver ihærdigt at tilegne sig det danske sprog. At sproget så mange steder i dagbogen entydigt viser drengens manglende beherskelse, bliver en litterær styrke. Det sproglive virkemiddel bliver derved en vigtig konkret indføring i drengens bestræbelser på at blive så dansk som muligt så hurtigt som muligt.

I *I love you DANMARK* møder vi således den unge drengs besynderlige danske sprog. Vi får både glimt af det, han er flygtet fra og ikke kan glemme - samt illustrationer, der viser det, han undres over, og det, der har stor, stor betydning for ham i hans nuværende situation, hvor han venter på sin skæbnetime: Afgørelsen på, om han virkelig får lov til at blive dansk.

Vi møder en ung dreng, der i den grad befinder sig i et limbo. Han er i ingenmandsland mellem barn og voksen og møder sin første, tøvende forelskelse. Han er flygtet fra død og ødelæggelse, og han er tøvende og prøvende ved at gå fra en kulturel identitet til en ny kulturel og sproglig verden.

Han befinder sig virkelig i et limbo, en overgangsfase. Han er flygtet fra et helvede og håber på at komme i himlen!

I love you DANMARK er på sin egen stilfærdige måde et børnelitterært indlæg i den politiske medieårne debat om asylansøgning, midlertidig eller permanent opholdstilladelse og migration.

Parafase

Fortællingen handler om en uledsaget flygtningedreng på 14 år. Han venter på at få asyl på et dansk asylcenter. Han har mistet sin far og 2 små søskende i et mellemøstligt land og plages af mareridt, sorg, savn og traumer. Moren er tilbage i fædrelandet. Han oplever følelsen af fremmedhed i et fremmed land, men også fornemmelse af at dele skæbne med andre, der lige som han er flygtet og nu afventer deres videre skæbne.

Med en gennemført subjektiv synsvinkel møder læseren hovedpersonens fortælling i form af hans hemmelige dagbog, i bogen tegner han også. Han skriver på dansk og imiterer en del fra asylcentrets Anders And-blade.

På asylcentret ankommer en ny pige, som vækker nye følelser i ham. Han knytter sig også undervejs til

værelseskammeraten Jamal.

Alt imens han oplever livet på asylcentret, spirer troen på en lysere fremtid.

Ikonoteksten

Her er tale om en tilsyneladende enkel/simpel graphic novel, som ved første læsning og nærlæsning viser sig at være varieret og ganske kompleks. De forskelligartede udtryk holder læseren vågen. Ingen rytme i billeder eller tekst får den opmærksomme læser til at falde til ro under læsningen. Der eksperimenteres alsidigt for at vise jegets livssituation.

Der er fx sider udelukkende med 1 illustration, sider udelukkende med tekst, sider med indramning, illustrationer og tekst på samme side, men med forskelligartede opsætninger. Der er sider med talebobler, med forklarende tekstrammer osv.

Der er ingen rytme, snarere kan man sige, at rytmen er, at der værket igennem bydes på mangeartede konstruktioner af ikonoteksten.

Som altid, når man taler om ikonotekst, interagerer teksten og billeder. Det kan fx være ved, at de tilsammen udvider betydningen, det kan være, at de siger noget forskelligt, og det kan være, at de modsiger hinanden. Fagfagligt har man følgende inddeling for billedbøger:

- Symmetriske – billede og tekst fortæller det samme
- Kompletterende – billeder og tekst udfylder hinandens 'huller'
- Ekspanderende – billeder og tekst forstærker hinandens udtryk
- Kontrapunktiske – billeder og tekst stiller spørgsmål til hinanden og kan ikke forstås uden hinanden
- Ambivalente billedbøger – der er konflikt mellem billede og tekst

Der er altså tale om at være på vagt i betydningen være opmærksom, når illustration og tekst er jævnbyrdige som i graphic novel-genren!

Her er en graphic novel, som ikke giver sig ud for at være smuk, hverken i indhold eller formsprog. Tankevækkende er den, både i indhold og formsprog.

Illustrationer

I *Greb om analysen* står der i et kapitel om farvesymbolik om farverne 'rød', 'hvid' og 'sort' nedenstående.

Farven 'hvid' bruges som baggrund på omslaget, sidernes hvidhed kan diskuteres.

Farver har mange betydningsmuligheder, mange kulturbestemte betydninger. Farven 'rød', der symboliserer landet Danmark med Dannebrog som symbol på nationen, ligger lige for.

I konteksten med *I love you DANMARK* er der flere abstrakte ord, der kan inddrages.

- Rød: Blod, varme, lidenskab, følelsesladet, vildskab, brændende kærlighed, heftige følelser, erotik, det

umoralske mod, opofrelse, fare, stop, kamp, revolution, kommunisme, socialisme, Helligåndens farve.

- Hvid: hellighed, venskab, fred, renhed, jomfruelighed, uskyld, lys, sejr, ærlighed, troskab, velsignelse, glæde, godhed, ære, overgivelse (hvidt flag) og Kristi farve
- Sort: Intethed, nat, ulykke, sorg, skræk, tilintetgørelse, død, ondskab, alvor, mismod, tungsind, anger, bod, forsagelse, uvidenhed.

Tæt på – analyse af udvalgte opslag

Der er oplistet flere forslag, end der vil være antal pargrupper med en almindelig klassestørrelse.

Et forslag kan være at differentiere, så nogle par får flere end andre, at lade eleverne vælge ud blandt de opstillede forslag, at lade hvert par få 2 eller flere eller lade nogle udgå.

Tildel eller lad eleverne vælge – her kan forskellige forhold i klassen spille ind.

Tekst og sprog

Det litterære greb med konsekvent at lade drengens ubehjælpssomme danske sprog dominere er et stilistisk virkemiddel, som understøtter fortællerstemmen som en troværdig jeg-fortæller. Det giver et autentisk fingeraftryk på tekstsiden, som parateksten på 7. sidste side understøtter. Det er fiktion, men en fiktion, der er samtidsrealistisk.

Eleverne skal bag om drengens sprogtegnelse. Han behersker et dansk, som dansklærer Lise og centrets Anders And-blade har sørget for – plus det, han har snappet op i dagliglivet på asylcentret.

Eleverne skal læse bag linjerne. Hvad er det, jeg-fortælleren giver udtryk? Han har et ordforråd, som han har samlet op på forholdsvis kort tid, Han har lært lidt om retskrivning. Men det er også tydeligt, hvad han ikke har lært, og hvor ord bliver hans egne symbolord, fordi han mangler danske ord og begreber.

I lyset af det skal eleverne bag om jeg-fortælleren egne danske ord. Hvad betyder det, han skriver? Hvad er det, han har på hjerte?

Tværfaglighed

Værket fortjener at blive analyseret og fortolket danskfagligt som et enestående og selvstændigt stykke fiktion.

Men et samtidigt forløb i samfundsfag kan give eleverne baggrundsviden. Der er konflikter og krige, der er aktuelle. Mens jeg skriver dette, er både situationen i Syrien, Ukraine og Gaza-striben skræmmende nærværende i min bevidsthed.

Målgruppe

Kernemålgruppe: 9. – 10. klasse. Anbefalingen i denne vejledning.

I søgebasen: 8. – 10. samt voksenuddannelser

Værkets stærke samlede udtryk med den gennemførte subjektive synsvinkel taler til både unge og voksne. Det er en slags alle-aldres-fortælling for unge og voksne.

Ca. 100 sider/ 43 opslag med varierede tekst- og tegneudtryk gennem hele værket.

Faglige Mål og it-kompetencer

Nye Fælles Mål er på trapperne. Derfor prøver jeg her at forholde mig til tankegangen bag dem. Herunder, at it er integreret i alle fag.

I forløbet kommer eleverne omkring de 4 kompetenceområder i dansk.

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Om forløbet:

Læsning er her læsning af både illustrationer og tekst – og den interaktion, der er mellem dem.

Eleverne anvender forskellige medier og skrivemåder.

Fortolkning af forskellige forhold i det komplekse værk kommer frem i fremlæggelser, i de individuelle opgaver, i *Til diskussion* og *Klasseevalueringsopgave*. Litteraturkompetencer skal forstås bredt som den samlede litteraturkompetence, når det drejer sig om illustration, tekst og interaktionen mellem illustration og tekst.

Kommunikation optræder igen og igen i nærværende pædagogiske vejledning. Kommunikation mellem elev og lærer, mellem elev og elev, i klassefællesskabet og – måske – mellem klasse og klasse.

I kommunikationsformerne er medtænkt digital kommunikation med kommunikation en-til-en og kommunikation en-til-mange.

Kommunikationsformerne kan være i flere former, fx mundtlig formidling med it integreret, diskussion, sproglig-tekstbåren, sproglig og visuel i kombineret form og i digital form.

Fokus er litterær kompetence – med udblik til samfundsdebat og det at være verdensborger. Der er indbygget et dannelsesaspekt.

Anvendelse af it-værktøjer:

- SkoleTube> Skoleblogs > Prezi - alternativt Power-Point
- Videooptagelser (om de skal ligge tilgængelige et sted, har jeg ikke taget stilling til)
- Billedtagning og redigering
- Læselog i en eller anden digital form

Organisering

Arbejdsformen er CL-inspireret.

Arbejdsopgaverne veksler mellem individuelle opgaver, paropgaver og klasseaktiviteter. Jeg har i udarbejdelsen tænkt, at ikke alt behøver at ende med, at dansklæreren 'får tjekket'.

Præsentationen af udvalgte opslag, *Til diskussion*, *Evalueringsopgaver* og *Klasseevalueringsopgave* er tænkt som de dele, der giver dansklæreren indblik i, om eleverne har tilegnet sig noget danskfagligt og i det hele taget fået et udbytte af forløbet med *I love you DANMARK*.

Vælg det ud, du kan bruge i din klasse.

Hanne Schriver
pædagogisk konsulent
august 2014

UNDERVISNINGSFORLØB

1. Før *I love you DANMARK* udleveres. Før læsningen begynder

Læselog

Individuelt

Du skal nu i gang med at arbejde med *I love you DANMARK*.

Den tilhører genren graphic novel. Fortællingen er en ikonotekst, hvor tekst og billederne er lige betydningsfulde. Der er et samspil – også kaldet en interaktion – mellem illustration og tekst.

Det vil også sige, at der er mere litteraturmæssigt på spil end i en tegneserie. Nogle litteraturkendere kalder også sådanne udgivelser for illustrerede romaner for at signalere dybden i værkerne.

Samtidig er fortællingen *I love you DANMARK* samtidsrealistisk. Den skildrer forhold, vi kender til i Dagens Danmark.

Start på en læselog.

Brug *Bilag 1*

Skriv titel, forfatter & illustrator, forlag og udgivelsesår. Se på omslagets *forsideillustration*.

- Skriv kort, hvilke tanker du gør dig ved titlen *I love you DANMARK*.
- Hvordan virker forsideillustrationen på dig? Skriv kort om det.

Brug *Bilag 2*

- Hvad siger bagsideteksten dig om jeg-fortællerens fortid?
- Om jeg-fortællerens nuværende situation?
- Hvordan virker bagsideillustrationen?

I love you DANMARK udleveres

- Se på parateksten allerbagerst (den 7. sidste side).
- Hvilke tanker giver det dig?

2. Læsning af *I love you DANMARK*

Stop op, læg bogmærker ind, når du møder sider, der gør særligt indtryk. Tænk på, at du max. skal finde 5 sider.

3. Efter læsning

Parafrase

Individuelt.

Brug læseloggen.

Skriv en parafrase på ca. 10 linjer. En parafrase er en kort genfortælling af handlingsforløbet.

Den side, der gjorde størst indtryk

Individuelt

Tag et billede med smartphone, iPad eller scan det.

Sæt billedet ind i din læselog og skriv ganske kort en begrundelse for, hvorfor og hvordan siden gjorde indtryk på dig.

Du skal her forholde dig til siden som ikonotekst, så du skal skrive om både tekst og illustrationer. Vær opmærksom på, på hvilken måde sammenhængen er mellem tekst og illustrationer.

Det vil sige: Hvordan supplerer de hinanden?

Parvis

Herefter præsenterer I det individuelle valg for hinanden.

Tæt på – analyse af udvalgte opslag

Pararbejde

Et opslag er *både venstre og højre side*, når man slår op i en bog.

Fordel opslagene imellem jer. I får hjælp til at finde opslagene, da der ikke er sidenummerering: Det er jo en hemmelig bog, skrevet i det skjulte, og bogen ligger i et skab med lås på!

En billedgrammatik er godt at anvende, når man skal analysere billeder, så får man hjælp til at tænke på, hvad man skal studere i billedet, inden man konkluderer/fortolker.

Brug *Bilag 3* som hjælp til at analysere og fortolke jeres opslag.

Forbered jeres klassefrem lægninger med brug af PowerPoint eller Skole Tube-værktøjet Prezi.

Vælg mellem følgende opslag:

- September 4 opslag 1
- September 4 opslag 2
- September 4 opslag 3
- September 10 opslag 5
- September 10 opslag 6
- Oktober 3 opslag 9
- Oktober 4 opslag 15
- Oktober 14 opslag 18
- Oktober 14 opslag 19
- Oktober 17 opslag 22
- Oktober 19 opslag 25
- Oktober 23 opslag 28
- Oktober 26 opslag 30

- Oktober 26 opslag 32
- November 3 opslag 34
- November 18 opslag 38
- November 23 opslag 41
- November 23 opslag 42
- November 23 opslag 43

Klassefrem lægninger

I frem lægninger i bogens kronologiske rækkefølge.

Sproget

Parvis

Gå tæt på teksten ud fra sproglige iagttagelser. Brug september 10 opslag 7. Undersøg:

- Retskrivning
- Ordstilling
- Brug af begynderdansk
- 'Flygtninge' dansk'
- Anders And-sprog
- Andre sproglige iagttagelser
- Symbolsk sprogbrug som andeby og langtortistan (og banditbanden)
- Hvad skriver jeg om sproget på sin dagbogs første side (opslag 1)? Hvorfor? Forklar

Lav en videooptagelse på max 2 minutter, hvor I fortæller om, hvad I har fundet ud af. Skriv eventuelt stikord på små studiekort inden optagelse.

Illustrationer

Parvis

Gå nu tæt på illustrationerne ud fra et mere overordnet perspektiv. Brug primært september 10 opslag 7. Drøft, kom ind på, hvilke tanker der kan ligge bag udformningen, og hvordan det virker, når I læser værket:

- Papirkvalitet
- Sort/hvid/gråtone
- De forskelligartede illustrationer
- Anders And-tegningerne
- Portrættegningerne
- Omslagsillustrationer og valg af dem
- Det røde farvevalg på omslagets forside
- Hvad skriver jeg om tegninger i sin dagbogs første side (opslag 1)? Hvorfor? Forklar.

Lav en videooptagelse på max 2 minutter, hvor I fortæller om, hvad I har fundet ud af. Skriv eventuelt stikord på små studiekort inden optagelse.

Komposition

Genren er en særlig form for dagbog.

Parvis

- Hvor lang tid strækker *Den hemmelige bog* sig over?
- Hvilken anden genre gemmer der sig i dagbogen?

Se opslag 11 – 14 (opslagene befinder sig under oktober 4). Hvilken funktion har opslagene?

- Hvorfor er *Den hemmelige bog* ikke kronologisk fortalt (det er jo et fortælle-mæssigt valg)?
- Hvordan virker det ikke-lineære kompositionsprincip på jer som læsere? Forklar.

Jeg-fortæller

Individuelt

Du har nu sammen med din klasse analyseret og præsenteret forskellige dele i *I love you DANMARK*. Gå nu tæt på jeg-fortælleren. Skriv i din logbog, sæt gerne opslagseksempler med som begrundelse.

- Beskriv ham ud fra det, vi direkte får at vide om ham.

Kombiner det med

- Hvad vi indirekte får at vide om ham, når han beskriver sit forhold til og sine iagttagelser af andre mennesker i asylcentret?
- Jeg har flere forskellige verdener med forskellige mennesker at forholde sig til. Forhold dig til hans forhold til sin familie, sit oprindelige land, asylcentrets andre beboere, danskere, der har berøring med asylansøgere, landet Danmark og Anders And-verdenen.
- Hvilket indblik får vi i jeg-fortælleren via dagbogsskriverierne? Kan du fx opsummere ham med 3 adjektiver?
- En jeg-fortæller skal man være på vagt over for; det er en ensidig synsvinkel. Er der steder, hvor du som læser tænker, at her kan den unge dreng ikke selv gennemskue tingene? Er der steder, hvor du tænker, at her er han ikke ærlig, eller her er han måske meget troværdig? Skriv kort om det.

Til diskussion

Klassediskussion

- Er det lykkedes for Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøj at lave en troværdig jeg-fortæller?
- Er det lykkedes at lave en troværdig asylskildring?
- Virker det fortælle-tekniske greb med den hemmelige bog på jer som læsere?
- Virker bogen som den asylsøgende drengs egen bog/hæfte troværdigt? Inddrag papirkvalitet og de sorte og grå nuancer.
- Giver *I love you DANMARK* jer stof til eftertanke? På hvilken måde og i forhold til mediedækning i virkelighedens verden?
- Er *I love you DANMARK* moraliserende?

4. Evalueringsopgave

Individuelt

Her er 3 muligheder, som du skal vælge imellem. Du skal både arbejde med det sproglige udtryk, komposition og det samlede æstetiske udtryk i form af

illustrationer og layout.
Afleveres til bedømmelse.

- Skriv og tegn Jamals hemmelige bog
- Skriv og tegn pigens hemmelige bog
- Skriv et essay med afsæt i I love you DANMARK.
Giv dit essay en titel og lav layout til et tidsskrift/
blad for unge.

Eventuelt denne opgave:

Parvis

- Lav et nyhedsindslag om uledsagede asylsøgende
børn

Individuelt

Tjek ordlisten. Noter de begreber, som, du mener, er gode at kunne, ned i din læselog. Brug tokolonnotat, hvor ordet står i venstre kolonne og forklaringen i højre kolonne.

Tilføj eventuelt nogle ord eller begreber.

Klasseevalueringsopgave

Lav eventuelt en udstilling et sted på skolen. Inviter en yngre klasse eller en parallelklasse til et arrangement i udstillingen, hvor I på skift fremviser Powers Points, Prezier og viser udvalgte opslag og nyhedsklip fra jeres evalueringsprodukter.

Vælg en til at byde velkommen og styre programmet. Husk at give tilhørerne en parafrase, inden I går over til de øvrige indslag.

4.

Perspektiverende tekster, romaner og andre udtryksformer

Alle de nævnte titler kan bruges i et forløb. Titlerne kan præsenteres i forbindelse med valg af prøveoplæg. De nævnte romaner og andre bøger kan eventuelt indgå i læsebåndslæsning. Sværhedsgraden er meget forskellig.

Avisartikler (fundet på Infomedia som pdf-fil i original layout)

Olav Hergel: *Hørsholm i oprør over nyt asylcenter*. Politiken. 28.07.2014

Frank Hvilsom: *'Hvad koster en togbillet til Sverige?'* Politiken. 06.02.2014

Jens Beck Nielsen, Henrik Jensen og Christian Brøndum: *Det danske asylsystem er kommer under pres*. Århus Stiftstidende. 05.08.2014

Ida Thorsen: *Til barnets bedste*. Nordjyske Stiftstidende. 07.10.2012

Billedfortællinger

Mikkel Sommer: *#10*. Pære-Perker-Dansk. Høst & Søn. 2011.

Dokumentar

Kay Brase og Irene Thyri: *Når barndommen bliver til ventetid*. TV2. 22.11.2005. 25 minutter. Dvd. Kan købes ved VIA CFU.

Jeppe Facius: *Sandholmlejren bag facaden (Danmark ifølge Bubber)*. TV2. 20.10.2011. 25 minutter. Streambar i VIA CFUs udlånsbase.

Interview og debateksperiment

Aftenshowet: *Børn i krig*. DR1. 31.7.2014. Varighed: 00:02:05 – 00:13:35. Interview med voksen kvinde, der som barn har oplevet krigen i Ex-Jugoslavien. Streambar i VIA CFUs udlånsbase.

Nynne Duvå Hall og Jeppe Facius: *Send dem hjem: I flygtningenes fodspor (1 – 4)*. TV2. 21.02.2013 – 21.03.2013. Varighed: ca. 40 minutter pr. udsendelse. Streambar i VIA CFUs udlånsbase

Kortfilm

Jannik Hastrup: *Asylbarn – Jamila, bare jeg kunne flyve*. Dansk Tegnefilm 2 aps. 2013. 10 minutter. Cross overgenre (animationsfilm med realoptagelser). Ligger på <http://filmcentralen.dk/grundskolen>

Hisham Zaman: *Bawke*. 2005. 4 ½ as. 16 minutter. Ligger på <http://filmcentralen.dk/grundskolen>

Materialesæt

v. Hanne Schriver: *Hvis der var krig i Norden*. Aarhus Amtscenter. 2006. Findes i VIA CFUs udlåns-samling. I basen findes beskrivelse af indholdet, indeholder bl.a. Janne Tellers fiktionssesay *Hvis der var krig i Norden* og indeholder materiale, der kan anvendes i samfundsfag.

Noveller

Kristina Stoltz: *Jamilas far*. Pære-Perker-Dansk. Høst & Søn. 2011.

Jesper Wung-Sung: *Limbus*. Pære-Perker-Dansk. Høst & Søn. 2011.

Romaner

Zulmir Becevic: *Svenhammeds journaler*. Høst & Søn. 2010

Kåre Bluitgen: *Latteren i hjertet*. Dansk lærerforeningens Forlag. 2009

Martin Petersen: *Med ilden i ryggen*. Høst & Søn. 1999. Findes i VIA CFUs udlåns-samling

Martin Petersen: *Exit Sugartown*. Høst & Søn. 2013. Findes i VIA CFUs udlåns-samling

5. Ordliste

Billedgrammatik	Samling af de faglige begreber for de dele, som et billede består af og kan analyseres ud fra.
Beskæring	Afstand. Wide (panorama), total, halvtotal, nær, ultranær (close up).
Graphic novel	En tegnet roman eller en gennemillustreret roman, hvor tekst og illustration så at sige går hånd i hånd. Begge dele er lige vigtige for at forstå/læse værket.
Ikonotekst	Forholdet mellem tekst og billeder i en billedbog/graphic novel. Forholdet kan være forskelligt. Symmetrisk (billede og tekst siger det samme), kompletterende (udfylde huller hos hinanden), ekspanderende (tekst og billeder forstærker hinandens udtryk) kontrapunktisk (stiller spørgsmål til hinanden og kan ikke forstås uden hinanden), ambivalente (der er konflikt mellem tekst og billede).
Interaktion	En anden måde at udtrykke samspil mellem tekst og illustration på.
Limbo	Overgangsfase, område mellem himmel og helvede.
Migration	En gruppe menneskers bevægelse fra et sted til et andet, ofte over længere strækninger. Jf. folkevandringer.
Opslag	Både venstre og højre side, når man slår op i en bog.
Paratekst	En tekst, der står uden for den egentlige fortælling, men alligevel hører med til sammenhængen.
Perspektiv	I et billede. Det svarer til synsvinkel (i en tekst). De 3 klassiske perspektiver er: Frø-, normal eller fugleperspektiv.
Samtidsrealisme	Værket skildrer en verden, vi umiddelbart genkender. Her er det tidspunktet, hvor <i>I love you DANMARK</i> foregår og er blevet til.
Synsvinkel	I en tekst. Det svarer til perspektiv (i et billede). Fra den person/position, hvorfra fortællingen opleves. De klassiske fortællersynsvinkler er: Ydre synsvinkel, indre synsvinkel, kombineret synsvinkel, alvidende fortæller og jeg-fortæller.

6. Litteraturliste

Ole Zoltan Göller: *Greb om analysen*. Alinea. 2010

Ayoe Quist Henkel og Martin Blok Johansen (red.): *Billedbøger en grundbog*. Kap: *Et udsyn til billedbøger, Mangfoldige muligheder. Aktuelle temaer og tendenser i nyere billedbøger og Ord og billeder. Billedbogens komplekse udtryk*. Dansk lærerforeningens Forlag. 2012

Ayoe Quist Henkel: *Sammen om at læse litteratur. 6. – 7. klasse*. Gyldendal. 2013

Ayoe Quist Henkel: *Sammen om at læse litteratur. 8. – 9. klasse*. Gyldendal. 2011. Inkl. kopiark og Lærerens ressourcebog

Trine May: *Læs genrer med CL Billedbøger*. Gyldendal. 2014

Helle Bitsch Pedersen: *I love you DANMARK*. S. 38 – 41 i *DANSK 3*. 2012

Kent Poulsen: *I love you DANMARK*. Børn & Bøger. December 2012

7. Links

Avisartikler

<https://skoda.emu.dk/omdatabaser/infomedia.html> (hentet 020814)

Billedbogshus

<http://cl.gyldendal.dk/BILLEDBOEGER/Billedbogshus.aspx> (hentet 020814)

Læseprøve s. 1 - 15

<http://i-bog2.dk/bog/i-love-you-danmark-4476.html#/2> (hentet 020814)

Ordforklaringer (diverse)

<http://sproget.dk> (hentet 010814)

8. Bilag

Bilag 1 Omslagsbillede

Bilag 2 Omslagets bagsidetekst

Bilag 3 Ikonotekst - analyse af opslag

Bilag 4 Kent Poulsen: *I love you DANMARK*. Børn & Bøger. December 2012

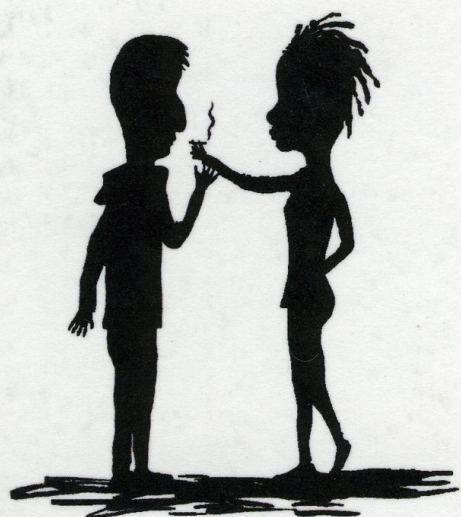
Bilag 5 Helle Bitsch Pedersen: *I love you DANMARK*. *DANSK 3*. 2013

**KIM FUPZ AAKESON
& RASMUS BREGNHØI**

**I LOVE YOU
DANMARK**

GYLDENDAL

jeg er fra langbortistan
vi er alle sammen fra langbortistan og vi er alle sammen kommet
alene her til andebyen uden nogen og vi venter på at de skal svare
os på om vi kan blive inde i danmark eller om vi skal tilbage til
langbortistan hurtigt med flyver og en politimester

jeg tænker på fatah og far og lille amir
mine øjne brænder

men jeg tænker osse på den nye pige

GYLDENDAL

Bilag 3 Ikonotekst - analyse af opslag

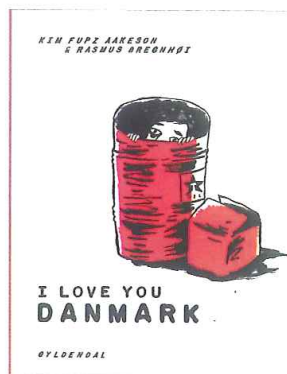
Skemaet er generelt og beregnet til brug på forskelligartede opslag.

Vælg den rækkefølge, der forekommer logisk i forhold til gennemgang af opslagets elementer (de forskellige tekstblokke og illustrationer).

Vælg den rækkefølge og medtag de punkter, der er relevante i forhold til den aktuelle illustration/tekst.

Billedside	Tekstside
Perspektiv	Fortæller
Beskæring	Komposition
Kompositionslinjer i illustrationen	Sprog (sprogbrug, syntaks, retskrivning etc.)
Farver	Personer
Lys/mørke	Miljø
Billedelementer	Sted/tid/tidspunkt
Tegnestil	Skrivemåde
Materialebrug/billedgenre	Genre
Farvesymbolik Symbolik	Symbolik
Blikfang	Blikfang
Placering på siden/opslaget	Placering på siden/opslaget
Motiv - beskrivelse af illustrationen	Hvad handler teksten om?

Billede(r) og tekst(er) til sammen
Er forholdet mellem illustration og tekst symmetrisk, kompletterende, ekspanderende, kontrapunktisk eller ambivalent? Vær opmærksom på, at i et større fiktivt værk kan de enkelte opslag have forskelligt samspil mellem illustration og tekst.
Kompletterer illustration og tekst hinanden, dvs. er de begge nødvendige for betydningen? Hvor og hvordan?
Giver illustration og tekst forskellige betydninger? Er de modstridende? Hvor og hvordan?
Sætter de følelser og tanker i gang på samme måde? Eller appellerer de på forskellig måde? Hvor og hvordan?
Vurdering af helhedsindtrykket (hele opslaget)

Kim Fupz Aakeson:
I love you Danmark
Illustreret af Rasmus
Bregnhøj.
Gyldendal, 90 sider,
249,95 kr.

Håbet er livskraften – håbet om at komme ind i Danmark. Det er en interessant lille bog, som bliver et sindbillede på og et opmærksomhedskabende udtryk for en verden i opbrud – placeret i Danmark.

Når man – som denne signatur – har overvundet en evt. personlig modstand mod billedform og tekst – så sidder man tilbage med en ganske speciel oplevelse, og noget har foldet sig tankevækkende ud! Man har fået en ganske særlig læseoplevelse, nærmest usammenlignelig med noget – det er flot!

Hiraku Murakami siger et par gange i sidste og tredje bind af *1Q84*: "...når der er noget der sparker i den yderste bevidsthed, må man undersøge det".

Det har Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøj så glimrende gjort.

Kent Poulsen

Kim Fupz Aakeson:

I love you Danmark

Bogen ligner en udgivelse fra "noget der var engang" – og *I love you Danmark* – er en ret udsædvanlig udgivelse. En graphic novel, eller snarere en billedroman, en slags litterær hybrid med en sort/hvid stregtegning, som end ikke prætenderer at være smuk!

Det er historien heller ikke, smuk! Fortalt som den er i et ubehjælpeligt – autentisk – "flygtninge-dansk", som ikke *kan* være smukt! Og det er historien fra et Danmark af i dag – om unge flygtninge – bestemt heller ikke, smuk!

Vores fortæller er 13 år og fra langt-bortistan – ordet anvendes som fællesnævner for hjemlandet for alle flygtninge – og her følger vi hans liv, tanker og følelser i et asylcenter, hvor tristesse og det ubekendte og håbet er livet.

I love you Danmark

En aktuel, eksperimenterende og samfundsrelevant graphic novel med litteraturpædagogisk potentiale

Af Helle Bitsch Pedersen, cand. pæd. didaktik (dansk)

Graphic novels vokser inden for det børne- og ungdomslitterære felt, og de seneste eksempler kombinerer elementer fra tegneserier, moderne billedbøger samt nyere børne- og ungdomslitteratur og rummer æstetiske og litteraturpædagogiske potentialer, som er yderst vedkommende i danskfaget. Artiklen sætter fokus på de nyere og eksperimenterende graphic novels og fremhæver tolkningsgevinster i Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøjs *I love you Danmark* (2012).

Nærværende artikel afspejler mit videbegær for tekstfænomenet graphic novels og hviler på mit nylige speciale, der omfatter teoretiske, analytiske og litteraturpædagogiske perspektiver på nyere og eksperimenterende udgaver i genren. I folkeskolens danskundervisning er graphic novels relevante at beskæftige sig med, da de stiller sig til rådighed med æstetiske og litteraturpædagogiske potentialer. Det sker i takt med den aldersmæssige udvidelse af læserskaren, der finder sted inden for feltet, hvor graphic novels nu ikke kun henvender sig til voksne, men i stigende grad også adresseres til børn og unge. Samtidig forholder de sig indholdsmæssigt til seriøse og eksistentielle tematikker som død, afsavn, kærlighed, had, identitet, kultur, minoriteter o.a., der er vedkommende for børn og unge. I mange henseender harmonerer de nyere graphic novels med moderne billedbøger og deres syn på, hvad børn og unge kan kapere, da der også her fortælles om livets skyggesider. Tilsvarende tilbyder den narrative formidling typisk i tekst og billeder læseren en æstetisk oplevelse.

Eksperimenterende tendenser

Som tekstfænomen, forskningsfelt og i undervisningskontekster er graphic novels et relativt ungt og jomfrueligt område, der typisk defineres og undersøges inden for den traditionelle tegneserie. Det er imidlertid min tese, at graphic novels de senere år har gennemgået en sådan udvikling, at de ikke længere kan betragtes udelukkende som udvidede tegneserier med sekventielle billedforløb i længere bogformater, da de nyere eksempler udviser en tendens til brud med den herskende tegneserienorm. Der eksperimenteres med tegneseriens klassiske udtryksregister og ofte karikerede og humoristiske stil, og der trækkes på andre udtryksformer, hvorfor navnligt grænserne mellem tegneserier, billedbøger og

graphic novels udfordres og udviskes. Karakteristisk for de nyere graphic novels er deres yderst forskelligartede æstetiske udtryk med en ofte varieret side og et non-lineært kompositionsprincip, hvor der veksles mellem hele opslag, enkeltstående billeder og montager af flere billeder både med og uden rammer. Desuden kombineres talebobler, forklarende tekststrammer og længere romanlignende tekstpassager, og der anvendes komplekse fortælle tekniske greb i både tekst og billeder. Af aktuelle eksempler kan henvises til *Ankomsten* (2011) af Shaun Tan, *Glimt* (2011) af Rikke Bakman, *Gemini-serien* (2011-2012) af Mette Finderup og Thomas Munkholt, *Tavs* (2012) af Camilla Hübbe og Rasmus Meisler samt *I love you Danmark* (2012) af Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøi, der alle befinder sig i krydsfeltet mellem flere udtryksformer.

For at kunne imødekomme et sådant varieret tekstfelt hensigtsmæssigt kræves et udsyn. Jeg anviser derfor i praksis til at anlægge et tværvidenskabeligt perspektiv på graphic novels, hvor det i udgangspunktet er kombinationen af tekst og billeder, der undersøges, fremfor tegneseriens traditionelle komposition. Dette indebærer, at de nyere og eksperimenterede graphic novels i analyse- og undervisningsregi må begribes ud fra teori og metoder fra flere fagområder, herunder billedbogs- og tegneserieanalyse samt litteratur- og kunstteori, hvis deres fulde potentialer skal udnyttes.

Den aktuelle graphic novel *I love you Danmark* (2012) modsvarer dette anderledes og eksperimenterende udtryk ved bl.a. at anvende flere typer af visuelle udtryk, en aldeles varieret side samt længere romantekst, som udfordrer læserens evne til at skabe kausalitetsforbindelser mellem de separate og interagerende handlingsforløb i både tekst og billeder. Dertil forholder værket sig til et nutidigt og samfundsrelevant emne, som formidles af komplekse fortælle tekniske greb, der gør det seriøse indhold nærværende og indtrængende ¹.

I love you Danmark

I love you Danmark handler kort fortalt om en uledsaget flygtningedreng på 14 år, der afventer asyl på et dansk asylcenter. Han er flygtet uden sin familie fra et mellemøstligt land, hvor han forinden har mistet sin far og to små søskende. Den tragiske episode har efterladt ham med dybe ar i sjælen. Han plages af mareridt, og hans øjne brænder af sorg, afsavn og uvished om sin egen og familiens skæbne. I en hemmelig bog fortæller han i ord og tegninger om sine inderste tanker, følelser og sorger, om sin flugt

1. En teoretisk forankring af min tese samt en omfattende analyse af *I love you Danmark* og de litteraturpædagogiske potentialer forefindes i mit speciale (se Litteratur).

og sit liv på asylcenteret, hvor han i over et år har været overladt til fremmede i et fremmed land. Bogen skriver han på dansk, og denne er stærkt inspireret af centerets *Anders And*-blade, som han flittigt læser og imiterer både verbalt og visuelt. Det er svært for drengen at knytte relationer, da faren for at miste er for stor en risiko at løbe. Men en dag ankommer en ny pige, der vender op og ned på hans hverdag, og både varme, svære og ukendte følelser opstår. I takt hermed lukker han også værelseskammeraten Jamal ind, som han gradvist udvikler et venskab med. Pigen er sort, ryger og anderledes end ham selv, men hun betager ham og er pludselig med i hans tanker og drømme, som i glimt får ham til at glemme alt andet, mens troen på en lysere fremtid vokser.

En flygtningens stemme

Som det fremgår, er det stærke sager, der behandles, hvortil især værkets tætte relation til virkeligheden og komplekse fortælletekniske greb spiller en central rolle. Værket er skrevet som en dagbog og fortalt af en unavngiven jeg-fortæller, der foregiver at være en flygtningedreng. Den indre synsvinkel bevirker, at det er igennem hans øjne, vi oplever det fortalte, og hans nærværende position til den fortalte verden skaber en autenticitet og næsten selvbiografisk tone. At det er drengens stemme, værket varetager, afspejles også i den anderledes verbale tekst, som rent sprogligt og grammatisk afviger fra skriftsprogsnormen. Teksten er fortløbende, og der anvendes hverken tegnsætning eller brug af versaler, hvilket skaber en rudimentær, barnagtig og umiddelbar sprogbrug, som matcher hovedpersonen, der endnu ikke er helt fortrolig med det danske skriftsprog. Herved opnås en troværdig følelse af, at det er drengens bog. Værket fremstår til trods som ganske flot prosa, og det står klart, at sproget er konstrueret og underliggjort², som et bevidst sprogligt greb, der skærper vores opmærksomhed omkring det anderledes og usædvanlige perspektiv, flygtningedrengens stemme repræsenterer.

En pågående henvendelsesform

Den indre synsvinkel og det virkelighedsnære og tragiske indhold vækker læserens indlevelse og empati. Heri spiller det visuelle en interessant rolle, da flere af værkets tegninger er ganske indtrængende i deres fremtoning og udvider drengens synsvinkel og fortællerstemme. Det er navnlig de adskillige portrætter af drengens familie og flygtningebørn på asylcenteret, der skaber en pågående og interaktiv kontakt med læseren. Dette iscenesættes af de frontale positurer og fikserende blikke, som kalder på en eller anden form for reaktion eller respons. Tegningernes samspil med den omkringliggende tekst og deres

evne til at *vise og fortælle*, hvad der gemmer sig bag de tavse ansigter, påvirker læseren og fordrer, at vi forholder os til deres skæbner. Denne tilstedeværelse af flere stemmer udvider både drengens perspektiv og fortællingens rækkevidde, da de mange blikke og ansigter også har en fortællende funktion, der gør værkets barske realiteter til et mere generelt vilkår for flygtninge.

Selvom det er givet, at værket er fortalt af Fupz Aakeson og Bregnhøj, indrettes vores læsning næsten automatisk efter det faktiske i kraft af de komplekse fortælletekniske greb og værkets forbindelse til en faktisk eksisterende virkelighed. Det er derfor relevant at overveje værkets status som fiktion, og på hvilke præmisser der kan tales om, at *I love you Denmark* er en realistisk fremstilling af virkeligheden. I den henseende er det interessant at undersøge værkets intertekstualitet, da denne både bekræfter og bryder den faktiske læsning samt skaber en balance mellem nærhed og distance.

Anders And som intertekst

I både tekst og tegninger anvendes åbnelyse intertekstuelle referencer til *Anders And*-universet. Drengens interesse for *Anders And* er realistisk motiveret og opstået i forbindelse med hans tilegnelse af det danske sprog, hvor tegneseriens kombination af tekst og tegninger fungerer for ham, både indlæringsmæssigt og når han selv skal udtrykke sig. Henvisningerne til *Anders And* har en virkelighedsforstærkende funktion, da fiktionsbrugen midt i drengens fremmede verden etablerer en fælles reference og samhørighed mellem ham og den unge læser, da denne med stor sandsynlighed selv har læst *Anders And* og kan genkende og identificere sig hermed³. Drengen sammenligner sig selv og sin verden med referencer til tegneserieuniverset, hvor *Anders And* er både forældreløs og umådelig uheldig som han selv. Fx fungerer 'Andeby' som betegnelse for asylcenteret, da dens mange dyrearter kan jævnføres centerets mange nationaliteter, mens 'Banditbanden' refererer til de, der slog hans familie ihjel. 'Langtbortistan' anvendes som fællesbetegnelse for flygtningebørnenes hjemlande og drengens eget, hvilket underbygger hans fremmedfølelse og det faktum, at han er langt væk hjemmefra. Udover at benævnelserne optræder neutralt og ikke anstødelige, kan de også anskues som en mindre ubesværet måde, hvorpå drengen sætter ord på sin oplevelse af en fremmed verden og udtrykker sig om noget svært håndterbart og uforklarligt, således at læseren kan forstå og forholde sig hertil. Dernæst har referencerne en distanceskabende funktion, da tilstedeværelsen af *Anders And* og drengens identifikation med en

2. Her henvises til Shklovskys begreb 'defamiliarization' eller 'underliggørelse' (1998), der betegner det, at kunstneren, fx gennem et afvigende sprog, kan forstyrre læserens perception, forlænge denne og derved skærpe læserens opmærksomhed på bestemte forhold i teksten.

3. Forståelsen af intertekstualitet som et virkemiddel, der fungerer som en del af den realistiske virkelighedsfremstilling, hentes hos Hastrup (2010).

tegneseriefigur umiddelbart virker mærkværdig i det ellers alvorlige univers, og forårsager at den tilsyneladende realistiske virkelighedsfremstilling brydes. Kontrasten mellem de to væsensforskellige universer skaber en tragikomisk effekt, der på en gang banaliserer og letter det alvorlige indhold, således at læseren kan bære det ubærlige, mens den samtidig vækker til eftertanke.

Samfundsrelevans og litteraturpædagogisk potentiale

I love you Danmark fører implicit en ideologisk og samfundskritisk diskussion, der forholder sig til livet som flygtningebarn på et dansk asylcenter og giver indblik i et parallelsamfund, der eksisterer ved siden af det danske med andre sociale, kulturelle og religiøse normer. Værket viser et politisk engagement og forholder sig med sin forankring i virkeligheden til det samfund, det cirkulerer i, og kan betragtes som et anderledes indspark i den flygtningepolitiske debat. Selvom *I love you Danmark* er produceret af en forfatter og illustratør med dansk kulturbaggrund, varetager værket en flygtnings stemme og kan siges at være politisk i den forstand, at værket lader minoriteter komme til syne og orde på en anden og mere nuanceret vis end den ofte overfladiske fremstilling i medierne. I tilknytning til det børne- og ungdomslitterære univers er dette et særsyn, da feltet i udstrakt grad er præget af monokulturelle skildringer, og der findes kun relativt få værker, som har dette anderledes men meget vigtige perspektiv i forhold til at imødekomme et nutidigt og flerkulturelt samfund (Kampp 2006).

I værket findes reminiscenser af en samfundskritisk forholden til flygtninge- og asylsystemet og den langvarige og uvisse proces, der ofte er et vilkår for flygtninge i Danmark. Men Fupz Aakeson og Bregnhøi giver ikke ved dørene, og læseren får ikke direkte fortalt af en moralsk stemme, hvad denne skal tro og mene – der må derimod læses mellem linjer og tegninger for at finde sådanne betydningslag i værket. Der hersker dog ingen tvivl om, at sympatien næres hos flygtningedrengen, selvom han på ingen måde fremstilles selvmedlidende. Det er derimod kombinationen af den naivistiske stil overfor de barske realiteter, som virker provokerende og vækker social indignation. For hvad er det for et samfund, der slår uskyldige børn og andre ihjel, og hvilke vilkår tilbyder vi i Danmark uledsagede flygtningebørn, der står helt alene i en fremmed verden?

Bevidstheden omkring værkets (fiktive) relation til en faktisk eksisterende virkelighed åbner for refleksions- og erkendelsesprocesser i forhold til de vilkår og realiteter, der gælder for et stort antal flygtninge, og giver stof til eftertanke. Værkets synsvinkelbærende flygtningedreng tilbyder læseren en mulighed for at træde i en andens sted og anskue verden fra en fremmed synsvinkel, hvorigennem der kan opstå en horisontudvidelse og forståelse mellem mennesker.

I love you Danmark afspejler i egenskab af sin eksperimenterende og komplekse udtryksform, hvor både tekst og billeder må læses og afkodes, en forestilling om, at tidens børn og unge er

videbegærlige og modtagelige for æstetiske udtryk, der appellerer til, at læseren efter endt læsning ikke er den samme. Værkets usædvanlige perspektiv, sprog og stemme giver tilmed anledning til diskussion om en monokulturel, monolingvistisk og national litteratur. Med artiklen håber jeg derfor at kunne kvalificere og inspirere til inddragelse af graphic novels i danskfaglige kontekster.

Litteratur

Bakman, Rikke (2012): *Glimt*. Aben Maler

Finderup, Mette, Rasmus Munkholt og Lars Gabel (2011-2012): *Gemini-serien*. Gyldendal

Hastrup, Helle Kannik (2010): *Genkendelsens glæde. Intertekstualitet på film*. Forlaget Multivers

Hübbe, Camilla og Rasmus Meisler (2012): *Tavs*. Høst & Søn

Kampp, Bodil (2006): "Mellem to kulturer. Flygtninge og indvandrere i tidens ungdomslitteratur". I: Anne Mørch-Hansen og Jana Pohl (red.): *Børnelitteratur i tiden. Om danske børne- og ungdomsbøger i 2000'erne*. Høst & Søn, 136-159

Pedersen, Helle Bitsch (2013): *Aktuelle forhold og tendenser i nyere graphic novels. Teoretiske og analytiske indgangsvinkler til graphic novels eksemplificeret ved en analytisk og litteraturpædagogisk læsning af Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøis 'I love you Danmark'* (2012). Speciale ved Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet

Shklovsky, Viktor (1998): "Art as Technique". I: Julie Rivkin & Michael Ryan (red.): *Literary Theory: An Anthology*. Blackwell Publishers, 17-23

Tan, Shaun (2011): *Ankomsten*. ABC Forlag

Aakeson, Kim Fupz og Rasmus Bregnhøi (2012): *I love you Danmark*. Gyldendal